

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno Christi 1312 Usque Ad Annum 1351

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1767

VD18 9011826X

§. 4. Petri Bertrandi responsio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66305](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66305)

§. IV.

Sæcul. XIV.
A.C. 1329.*Petri Bertrandi responsio.*

Tertia die Veneris 22 Dec. Præsules ad Regem in Parisinum palatium cum convenissent, Petrus Bertrandus Episcopus Augustodunensis omnium nomine loquebatur. Anoniaci in Vivariensi tractu dioeceseque Viennensi natus, cum magna utrique Juri operam navasset, Aurelianæ accepta doctrinæ laurea, Cesseronæ Professore egerat. Initio asseverabat, sicut Archiepiscopus Senonum, se tantum loqui Regis docendi gratia, non ut Petro Cugniario ex forma Juris responderet, aut locum daret sententiæ, quæ tribuere jus cuiquam posset. Tractabat primum quæstionem generalem de discrimine duarum potestatum, ac de fundamentis jurisdictionis ecclesiasticæ, ferme solum repetens argumenta Præsulis Senonensis. At postea sexaginta sex puncta per Petrum Cugniarium objecta, percurrens, ad singula respondebat. Satis habeo referre illa, quæ mihi videntur majoris esse ponderis.

p. 1077.
Baluz. to. I.
p. 782. 976.

p. 1079.

Petrus Cugniarius agebat: Reales, *art. I.*
ut vocantur, causæ, quæ possessionem aut
dominium contingunt, ex jure communi
pertinent ad jurisdictionem profanam:
&

Sæcul. XIV.
A. C. 1329.

63. *Dist. c.*
Valent. 2.
q. 1. quæcun-
que.

a. 2.

a. 3.

a. 4.

& tamen Judices ecclesiastici conantur eas suum ad forum trahere. Petrus Bertrandus perhibet eos recte agere, idque se demonstrasse per sua responsa generalia: & affert Gratiani locos, ubi nihil decretorium video. Cugnarius. Quando laicus Clericum, a quo turbatur in possessione terræ suæ, ad Judicem profanum in jus vocat; Judex ecclesiasticus eum & partem curat moneri, ne procedant ultra sub anathematis ac pecuniaria poena. Bertrandus: Hoc in casu Clericus agitur reus: Jus autem sanxit, ut actores Judicem reorum adeant. Cugnarius: Judices ecclesiastici ad se accersunt laicos etiam in actione, quam vocant personalem, quando pars ita postulat; ac renuunt eos remittere ad ipsorum Judices profanos. Bertrandus: Sic agunt ob peccatum, quod committit is, qui recusat restituere, quod perperam retinet, aut solvere, quod debet. Hæc ratio vel sola illis sufficiebat, ut omnes causas ad tribunal evocarent suum. Cugnarius: Sæpe Judices Ecclesiastici ad se venire laicos jubent rogantibus Clericis, qui conqueruntur se ab iis turbari in possessione patrimonii. Bertrandus: Nempe hoc laici facinus est sacrilegium; cujus cognitio ad solam spectat Ecclesiam.

Cugna-

Cugniarius : Judices ecclesiastici vo-
lunt cognoscere pactiones factas in curia
civilis : & in terris laicorum constituunt
Notarios ecclesiasticos, qui recipiant pacta
omnium se adeuntium etiam in materia
profana. Bertrandus : Ecclesia tenet jus
cognoscendi pactiones in civili curia con-
fectas, præsertim, quando juramentum
aut fides violata est : atque Notarii eccle-
siastici nemini faciunt injuriam recipien-
do pacta illorum, qui obstringere se vo-
lunt in curia sacra, & hanc civili præfe-
runt. Cugniarius : Siquis ob debitum
proscriptus non pendit pecuniam impe-
ratam, mox aggravatur iterum ; & Ju-
dex ecclesiasticus civili mandat, ut debi-
torem ad flagitandam absolutionem, ac
dissolvenda nomina compellat ipsius bo-
na tradendo sub custodiam. Si non pa-
reat, proscribitur ipse, nec absolvi potest
præterquam solvendo debitum. Ber-
trandus : Quando Ecclesia fecit, quod po-
tuit per suam jurisdictionem sacram, ex
jure divino & humano potest confugere
ad præsidium Magistratus civilis : qui si
neglecto monito proscriptum hominem
ad exsolvendum æs alienum cogere om-
mittat, ita ut creditor perdat suum : non
est inconveniens sic agere cum Magistra-
tu ; præsertim tum, cum anathema am-
plius anni spatio duravit.

Sæcul. XIV.

A. C. 1329.

a. 5.7.

a. 12.

Cugnia-

Sæcul. XIV.

A. C. 1329.

a. 23.

c. 49.

a. 29.

a. 30.

Cugniarius: Præsules, ut jurisdictionem dilatent suam, dant tonsuram quam plurimis, etiam ætatis tenellæ pueris, aut servis, vel spuris, ac maritis illiteratis ineptisque se adeuntibus, ne mandentur carceri, & ob crimen aliquod puniantur. Bertrandus: Quanto major est numerus dignorum hominum divinis obsequiis consecratorum, tanto plus ab illis colitur Deus: quo juvante cavebunt Præsules, ne indignos vel inhabiles eo admittant. Sed Optimates importunis sæpe precibus id petunt. Qui hanc querelam adornarunt, deberent nominare Præsulem talibus culpis affinem; non eas omnibus generatim affingere. Cugniarius: Furem cum re subducta capit Judex regius, quam restitui jubet illi, qui probat esse suam. Si Præsul dicit reum esse Clericum, rem subreptam a Regis Ministro repetit. Bertrandus: Scilicet principali cedit accessio. Cugniarius: Quando nocentem, cujus crimen est certum, corripiunt ministri regii, & ille se dicit Clericum, etiam si vestem profanam, neque tonsuram gerat, Judex ecclesiasticus illos, qui comprehenderunt hominem, mox per censuras adigit, ut eum reddant. Bertrandus: Clericus cælebs in veste profana captus non ideo privilegium amittit suum, si constat esse Clericum; at si dubium est, comprehensio

fio

fio ad Judicem civilem, cognitio ad Eccle-
 siam pertinet. **Cugnarius:** Quando Ju-
 dex profanus Ecclesiæ reddit furem aut
 homicidam tonfura conspicuum, is brevi
 libertatem recipit, quamvis cognitum sit
 crimen ejus: quæ res malos excitat ad
 peccandum liberius. **Bertrandus:** Sæ-
 pe accidit, ut laici captum Clericum
 reddentes Judici ecclesiastico crimen il-
 lius non indicent: igitur salvo officio de-
 tinere captivum nequit.

Cugnarius: Judices ecclesiastici per
 apparitores suos comprehendunt Cleri-
 cos in quovis territorio, nec appellant lo-
 corum Judices: atque si quis horum se
 opponit, cum anathemate feriunt, ut de-
 sistat. **Bertrandus:** Præsulibus Judici-
 busque sacris per jus divinum & huma-
 num licet Clericos ubique capere: cum
 non sit locus, in quem se non extendat
 jurisdictio spiritualis. Alioqui Clerico-
 rum crimina sæpe impunita manerent:
 quia eos laici capere nullo in casu possunt,
 in quo non subeant execrationem sa-
 cram; & quanquam illos Ecclesiæ resti-
 tuerint: hæc tamen servat jus eos de-
 nunciandi devinctos anathemate ob com-
 prehensionem. **Cugnarius:** Quando
 proscriptus absolvi se curat, Judices ec-
 clesiastici arbitrariam ab eo pœnam ex-
 petunt: unde fit, ut multi maneant cœ-
 tu piorum moti. **Bertrandus:** Quia ne-
 mo

Sæcul. XIV.
 A. C. 1329.

a. 31.

a. 47.

a. 48.

a. 50.

Sæcul. XIV.
A. C. 1329.

- mo proscribitur nisi ob peccatum letale, poenitens id debet luere in cute vel in ære; quæ poena quibusdam in locis est fixa, in aliis arbitraria.
- a. 60. Cugniarius: Præfules e Clericis faciunt Prætores suos, qui profana ipsorum bona conservent: itaque cum delinquant, nequeunt puniri, ut convenit. Bertrandus: Justitiam melius administrant Clerici, qui callent Jus, quam laici non litterati: ac Præfules sæpe non inveniunt, qui munera ipsorum suscipiant: adeo formidantur Domini profani.
- a. 61. Cugniarius: Judices ecclesiastici, quando aliquem inter devotos diris seu jure seu injuria numerant, edunt monita, nequis operam proscriptis locet suam, vel commercium cum eis ullum habeat: quapropter vineæ ac fundi crebro inculti manent. Bertrandus: Tales monitiones facere possunt ac debent Judices ecclesiastici: quia communio cum proscriptis est noxa mortifera; & inter modos communionis est labor pro illis.
- a. 62. Cugniarius: Judices ecclesiastici accersunt viginti, triginta, quadraginta, pluresve homines: fingunt eos habuisse communionem cum proscriptis: & ab uno decem solidos, ab alio viginti pro facultatibus ipsorum exigunt. Bertrandus: Judices ecclesiastici nunquam tot homines citari jubent, nisi grave animarum periculum, vel magnam offensio-

offensionem videant. Sed quando sunt, Sæcul. XIV.
A.C. 1329.
qui contempto monito communionem cum proscriptis exercent, per poenam corporis aut pecuniariam Deo ac Ecclesiæ satisfacere debent.

Cugniarius: Judices ecclesiastici volunt recognoscere bona mortuorum sine relicto testamento, etiam in locis regio dominio & jurisdictioni obnoxiiis; bonorum mobilium, immobiliumque possessionem capere; ea hæredibus vel quibus cupiunt, distribuere. Executionem quoque testamentorum sibi vendicant, & pro hac sola functione ministros habent. Recusant interdum fidem adjungere testamentis in præsentia Notariorum factis, si ea ipsi non approbaverint. Bertrandus: Secundum canones ac leges Principum quilibet Præsul in sua dioecesi est legitimus curator testamentorum præsertim post diem in Jure præscriptam. Principali autem cedit accessio, nempe bonorum recognitio, distributio, & reliqua. Denique in multis regni Ecclesiis moris est, ut testamentis, quæ Archidiaconi vel alius Judicis minoris Notarius recepit, denegetur fides, donec illa Judex præcipuus, ac dioecesis proprius approbaverit aut ediderit: quod quidem fit propter modicam authoritatem ejusmodi Notariorum, & ob falsitates, quæ possent intercedere.

a. 20. 64.

a. 66.

Hist. Ecclesiast. Tom. XXIII. A a §. V.